

THE MODERN WOMEN STORYTELLER OF MUSLIM INDIA AND PAKISTAN: HIJAB İMTIAZ ALI¹

Davut ŞAHBAZ

Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi, dsahbaz@ankara.edu.tr

Received: 02.05.2017

Accepted: 15.08.2017

ABSTRACT

Hijab İmtiaz Ali was born on November 4, 1915 in Hydrabad India as a daughter of an aristocratic family. The author started writing in childhood. She was a critical thinker and activist. Nature, women, psychology and love were the main themes of her works and these works have been published in renowned magazines. Hijab İmtiaz Ali ushered the feminist style in Urdu Literature. In addition to literature, she has led women in different fields. She was the first Muslim woman pilot in Muslim India and Pakistan. After married to novelist İmtiaz Ali Taj, Hijab moved to Lahore and died in 21 May 1999 in this city.

Keywords: Hijab İmtiaz Ali, Urdu Literature, Nature, Feminism, Muslim Women.

MÜSLÜMAN HİNDİSTAN VE PAKİSTAN'IN MODERN KADIN ÖYKÜCÜSÜ: HİCAB İMTIAZ ALI

ÖZ

Hicab İmtiaz Ali 4 Kasım 1915 tarihinde aristokrat bir ailenin çocuğu olarak Hindistan'ın Haydarabad şehrinde doğmuştur. Eleştirmen ve aynı zamanda aktivist olan yazar eserlerini yazmaya çocukluk yıllarında başlamıştır. Doğa, kadın, psikoloji ve sevgi yazarın eserlerinde kullandığı ana temalar olmuş, bu anlayışla ürettiği eserler ünlü dergilerde yayımlanmıştır. Hicab İmtiaz Ali Urdu Edebiyatında feminist üslubun kurulmasını sağlamıştır. Edebiyatın yanı sıra yazar farklı alanlarda da kadınlara öncülük etmiştir. Müslüman Hindistan ve Pakistan'ın ilk kadın pilotu olma sıfatı ona aittir. Hicab İmtiaz Ali, roman yazarı İmtiaz Ali Taj ile evlendikten sonra Lahore'a taşınmış 21 Mayıs 1999 tarihinde burada vefat etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hicab İmtiaz Ali, Urdu Edebiyatı, Doğa, Feminizm, Müslüman Kadın.

¹ Bu çalışma 6-8 Nisan 2017'de International Congress Of Eurasian Social Sciences'ta Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

EXTENDED SUMMARY

This study aims to explore the ways how Hijab Imtiaz Ali initiated the emergence of modern and feminist literary style in Urdu literature and how she created new image for Muslim –Hindu womens.

Hijab Imtiaz Ali was born on November 4, 1915 in Hydrabad India as a daughter of an aristocratic family. Her ancestors were directors in important public institutions. Hijab Imtiaz Ali was one of the most celebrated of Urdu fiction writers. Hijab Imtiaz Ali was a novelist, short story writer, poet, playwright and diarist. Hijab Imtiaz Ali started writing in childhood. Hijab Imtiaz Ali had a great opportunity to meet well appointed teachers and took the Urdu, Arabic, Persian and English lessons from them.

Hijab Imtiaz Ali was a critical thinker and activist. Romanticism and Progressive Movement, the two main literary trends of Urdu literature, influenced the writing style of Hijab Imtiaz Ali. Hijab Imtiaz Ali with her passion for beauty and fascination for the phenomenon of nature is one of the most popular feminist and popular literary figure in Indian Subcontinent.

Nature, woman, psychology, sexuality, imagination, pain, happiness, melancholy and love were the main themes of Hijab Imtiaz Ali's works and these works have been published in renowned magazines. Hijab Imtiaz Ali's short stories and novels mark the beginning of a new tradition and style in the Urdu language and literature. Hijab Imtiaz Ali ushered the feminist style in Urdu Literature. She always strived for the development of women rights. Another specialty of Hijab Imtiaz Ali's stories and novels was that she always used same characters in different situations. Hijab Imtiaz Ali's famous characters were Dr. Gaar, Sir Harley, Dadi Zubeida, Ruhi and Habshan Zonash. These characters formed a unforgettable part of the great style of Hijab Imtiaz Ali. Her novels *Meri Natamaam Mohabbat* and *Zalim Mohabbat* were huge hits of their time. Both were beautiful modern romantic and realistic stories. Specially *Meri Natamaam Mohabbat*, which is considered one of the best love stories ever written in Urdu literature, was written at the age of twelve by Hijab Imtiaz Ali. Hijab Imtiaz Ali published a few short story collections. She was popular throughout the Muslim India and Pakistan. Hijab Imtiaz Ali played an active role in the Muslim society in India. Hijab Imtiaz Ali's stories were very realistic and had a lot of natural, romantic, beautiful and sensitive imagery of life. Especially the woman theme used very emotionally by Hijab Imtiaz Ali. According to Hicab Imtiaz Ali, love and woman are the source of real life. The theme of nature has been used differently than other wirters by Hijab Imtiaz Ali. According to Hijab Imtiaz Ali the nature is a reflection of a person's mental state.

Hijab Imtiaz Ali's short stories revolve around the difficulties faced by women. She has also translated short stories and articles from important writers of world literature and these epochal translations turned out to be a great influence in contemporary Urdu literature. For example She translated American novelist Louisa May Alcott's famous classic novel *Little Women* into Urdu and this unique novel filled a huge gap in Urdu literature.

Hijab Imtiaz Ali was a woman of many talents. She was the first Muslim woman pilot in Indian subcontinent. Hijab Imtiaz Ali started her piloting career in United Kingdom and got her pilot's license in 1936. She

participated important flying club's competitions in Pakistan. Hijab Imtiaz Ali was a critical thinker and a very sensitive person. She adored beauty and liked to depict what was beautiful and tender. Hijab Imtiaz Ali was averse to depicting what was ugly. Hijab Imtiaz Ali masterly used the unique concepts such as psychology, woman, imagination, nature, love and sexuality in his stories. Hijab Imtiaz Ali was also one of the most popular journalist in India. Her articles were published in Tahzeeb-ı Niswan and Phool.

Hijab Imtiaz Ali has written many important books that are read even today. Hijab İmtiaz Ali's best known works are Zalım Muhabbat, Leyl-u Nihar, Sanubır ke Sae, Adab-ı Zerın, İhtiyat-e Aşk, Pagalhana, Tasvir-i Botan, Nanhi Bibien, Voh Baharin Yeh Khizayan, Andhera Huab, Meri Natamam Muhabbat, Sokhe Patte, and Mombatti ke Samne.

Hijab Imtiaz Ali got married to Imtiaz Ali Taj in 1930. After married the author Imtiaz Ali Taj, Hijab Imtiaz Ali moved to Lahore Pakistan. She spent last years of her life in a that city with her family and died in 21 May 1999 in Lahore Pakistan. Hijab Imtiaz Ali still continues to be one of Pakistan's most reputable authors as well.

GİRİŞ

Hicab İmtiaz Ali Urdu edebiyatının modern bir üsluba kavuşmasına yapmış olduğu kalıcı etki ve yaşadığı döneme kadar süregelmiş edebiyatta ön plana çıkarılmamış -çıkarılmamış- terimleri okuyucuyla cesaretle buluşturmuş olması dolayısıyla, ünü Pakistan-Hindistan coğrafyasının dışına taşmış, yaşadığı çevrenin baskısı ve kuralcılığından sıyrılarak özgür biçimin kullanılmasına ön ayak olmuş bir yazar olarak değerlendirilir. Hicab İmtiaz Ali'nin katı edebi-toplumsal kuralları olan bir coğrafyada filizlense de genele benzemeyen, benzerleriyle kendini ayıran tarzı kuşkusuz ona atfedilen övgülerin kaynağıdır. 1915 yılında Hindistan'ın Haydarabad şehrinde varlıklı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen yazar, edebiyatla çocukluk yıllarında tanışmış ve yazmaya başlamıştır. Babası Seyid Muhammed, Haydarabad'ın ilk nizami sekreterlerindendir. Aile büyüklerinin Hindistan'da önemli mevkilerde çalışıyor olması sebebiyle maddi anlamda sorunsuz bir çocukluk dönemi geçiren yazar, kadınların eğitim almasının kimi çevrelerce hoş karşılanmadığı bu dönemde önemli hocalardan Urdu, Arapça, Farsça ve İngilizce dersleri almış, aynı zamanda müzikle ilgilenerek kendini bu yönde de geliştirmiştir.

Hicab İmtiaz Ali'nin yaşadığı dönem Urdu edebiyatının öykü ve roman türlerinde büyük bir gelişme yaşadığı tarihe denk gelmektedir. Urdu edebiyatının iki ana edebi akımı olan Romantizm ve İlerici Hareket, Hicab İmtiaz Ali'nin yazın tarzını derinden etkilemiş, bu akımların oluşturmuş olduğu özgürleşme ortamı yazara cesaretle üretme fırsatı tanımıştır. Özellikle romantizm akımının etkisinde kaldığını gözlemlediğimiz yazar, o dönemin edebi alt yapısını kuran romantik üslubun yenilikçi kavramlarını yazın tarzına eklemlenmiş, böylece Urdu edebiyatına cesur ve özgürlükçü bir modern tavır kazandırmıştır. Urdu edebiyatının en önemli kadın yazarlarından biri olarak değerlendirilen Hicab İmtiaz Ali, yaşadığı dönemi uzun yıllar etkisi altına almış olan romantizm akımının kuramsal kazanımlarının yanı sıra bireysel özelliklerini de kullanarak bir süre bu edebi hareketin bünyesinde eser üretmiştir. Romantizm akımının Hindistan'da baskınlığını kaybetmesiyle ortaya çıkan modernizm ve ilerici akım döneminde temel anlamda romantizme sadık kalsa da eserlerinde bu yeni akımların tematik özelliklerine de oldukça fazla yer vermiştir. Urdu hikayeciliğinin 1930'lu yıllarda romantizm akımından sıyrılarak hayatın gerçekleri olan siyasi, sosyal ve kültürel meseleleri konu edinmeye başlamasının(Durgun, 2013:64) ertesinde ise toplumsal gerçekliklere tıpkı ilerici yazarlar gibi uzak kalmamış, üslubuna bu yeni edebi hareketin özelliklerini de katarak eserlerini yazmaya gayret etmiştir. İyi bir gözlemci olan Hicab İmtiaz Ali ilk eserlerinde zengin aile çevresindeki yaşam biçimlerine ve birlikte uzun zaman geçirdiği ve iyi tanıdığı bu üst tabakadaki insan profillerine yer vermiştir (Cemil, 2001). Hicab İmtiaz Ali'nin öykü ve romanlarındaki karakterlerin tamamı gerçektir ve bunlar çevresinden deneyimlediği olaylar örgüsünü okuyucuyla buluşturmak için aracılık yapar. Yazarın eserlerinde sıklıkla kullanmış olduğu karakterlerden bazıları Ruhi, Doktor Gar, Dadi Zubeyde, Zunaş, Cesuti, Sufi ve Sabuhi'dir. Bu karakterler farklı eserlerde farklı kişilik özelliklerinde karşımıza çıkmaktadır. Dadi Zubeyde daima isteklerinin yapılmasını isteyen zengin biridir, Zunaş siyahi olmasıyla öne çıkar. Ruhi ise zengin ve modern bir kızdır. Yazar yarattığı bu karakterler üzerinden aslında kendi hayatından kesitler sunar. Çoğu karakter kendisinin yansımasıdır(Cemil, 2001: 215).

Hicab İmtiaz Ali eserlerinde kadın-erkek ilişkilerine dair kimi zaman duygusal, kimi zaman hüznü, kimi zaman ise acıklı olayları işlemiştir. Yaşadığı dönemin toplumsal koşullarına rağmen zengin çevresinden gözlemleyerek veya hayal dünyasıyla oluşturduğu çift hikâyelerini cesaretle eserlerine aktarmıştır. Güzellik ve estetik ise bu ilişki ağlarında önem verdiği en önemli kavramlardan olmuştur. Bu kavramlar yazarın olağanüstü üslubuyla buluşup ahenkli bir şekilde eserlere yansımıştır. Güzelliği ana kriteri olarak belirleyen yazar, bazen estetik olmayandan da bahsetmiştir. Yazara göre estetiğin olmadığı yerde güzellik aranmamalıdır. “Onun kadınları güzellik düşkünüdür. Hayaller ve düşler aleminde yaşarlar. Güzellik olmaksızın yaşamının, aşkın bir anlamı yoktur” (Özcan, 2012: 178). Hicab İmtiaz Ali öykülerindeki karakterleri güzel olana ilgi duyan bir halde tasarlamıştır. Yazar güzel olan varlıkları seilmeye değer bir yapıda görür. Hicab İmtiaz Ali’nin sevgi anlayışına göre “ İnsan görmeden de sever. Ancak bir süre sonra sevdiğini gördüğünde beklentisi olan dış güzelliği de göremezse bu sevgi nefrete dönüşebilir”(Cemil, 2001: 215). Bu güzellik ise hem dış görünüş olarak hem de ruhsal olarak cezbedicidir. Yazar *İhtiyat-e Aşk (Tedbirli Aşk)* adlı eserinde güzelliğin önemine dair belirgin ipuçları vermiştir:

“Üçümüz yolcuların kalabalığından uzaklaştık ve karanlıktan aydınlık bir yere çıktık. Gözlerimi kaldırıp baktığımda yanımda gözlerinde ürkütücü bir ifade olan oldukça iri bir adam olduğunu fark ettim. Adamın rengi siyah görünüyordu. Çirkin görüntüsü aynı zamanda onu ahmak bir hale sokmuştu sanki. Bizimle birlikte yürüyordu. Dikkatle bakınca dudaklarının etrafında keman şeklinde bıyıklarının olduğu sırrı da ortaya çıkmıştı.

Efu aniden “Ayyyy! Ayy!” diye bağırıyor ve kafasını kaldırıp adama bakarak konuşmaya başladı;

“Ayy! Ayy! Bu Münir olamaz”.

Adam başını çevirerek baktı ve gülümseyerek konuştu;

Neden olamaz! Sevgili Efum. Yoksa zaman içerisinde unuttun mu sen beni? Ben senin Münirini”.

Beni gülme tuttu ama gülmemek için çok çaba sarf ettim. Efu’nun “Askeri kurallar onu daha da gösterişli yapmış olsa gerek” sözleri kulağımda çınlamaya başladı... Efu sinirli ve üzgün bir şekilde oturuyordu. Bir süre sonra Münir’e üstünkörü bir bakış atarak; “Gerçekten sana ne oldu böyle? Bir felaket mi oldu yoksa? Bu kadar nasıl değişmişsin?” diye sordu.

“Ben değişebilir miyim hiç Efu? Aynı kalp, aynı hisler!”

“Ama... sen o sen değilsin... Yıllar ağaçları bile senin değiştiğin kadar değıştirmezler” (İmtiaz Ali, 1994: 105-106).

Hicab İmtiaz Ali yapıtlarının temelini sevgi üzerine kurar. Bu sevgi içsel, biçimsel, duygusal ve biçimsel bir sevgidir (Agro, 1993: 19-20). Yazar bu sevgiyi sembolik ifadeler ile bezeyip işler. Hicab, aşk acılarına, özleme, umuda, karşılıksız sevgiye yer yer romantik ama olabildiğince gerçekçi bir üslupla eserlerinde yer vermiştir. Yazar, *Zalim Muhabbat*, *Tasvir-i Butan* ve *Sokha Patte* adlı eserlerini bu bakış açısıyla yazmış ve okuyucularına aşka ve sevgiye dair yaşanmış gerçek olaylar aktarmıştır. “Hicab İmtiaz Ali’nin nazarında hayatta en önemli hakikat sevgidir. Ancak onun bu aşk ve sevgi anlayışı sufilerde olan sevgi anlayışından bambaşkadır. Aslında tıpkı sufilerinki gibi bu sevgi de içseldir, ölümü dahi umursamayan tarzda. Ama onun sevgi anlayışını ayıran şey felsefeyle bağlantılı olmayıp duygularla ilişkili olmasıdır...” (Hasan, 1986: 52-53). Hicab İmtiaz Ali aşkın ve sevginin insanda tetiklediği duygu yoğunluğuyla ilgilenir. Özellikle kadın karakterlerin âşık olduğunda hissettiği veya hissedeceği duygular ve durumlar onun için vazgeçilmez esin kaynağı olmuştur. Zengin sınıfa ait insanların yaşanmış aşk acılarını ve ilişki ağlarını işlediği öyküleri çağında türünün muazzam birer örnekleri olma sıfatına erişmiştir (Özcan, 2012). Sevginin insanda yarattığı hazı yazar bir öyküsünde şöyle tarif etmiştir:

“Efu bahçenin hafif yüksekçe duvarına oturmuş bacaklarını sallıyordu. Gülümseyerek konuşmaya başladı; “Onu bir otel veya restoranda ağırlamak yerine senin mermer taşlı evinin görkemli cumbasında akşam yemeğine davet etmek istiyorum. Çünkü senin evin aşk hayallerine dalınabilecek en güzel mekândır. Kırmızı güller boyunlarını kaldırarak masmavi göğe bakarlar ve yıldızlarla dolu gecenin sessizliği bu malikânenin yakınından usulca geçer gider”. Bir insan âşık olduğunda onun sözleri niçin böyle şairane, hisleri nasıl böyle şebnem damlaları gibi ince ve şeffaf olur ki. Aşk nasıl olur da onun azıcık hislerini dahi kanatlandırıp uçurur” (İmtiaz Ali, 1994: 102).

Hicab İmtiaz Ali bu sevgi anlayışıyla Urdu edebiyatının en önemli aşk hikâyelerinden sayılan Meri Natamam Muhabbat’ı yazmış, bu eserinde aşka dair hayal kırıklarından, sevinçlerden, kederlerden, acılardan bahsetmiştir.

Hicab İmtiaz Ali’nin eserlerinde kendine has üslubuyla renk kattığı ve eserlerine yansıttığı bir başka tema doğadır. Madras bölgesinde mango ağaçlarıyla dolu bahçesinde geçirmiş olduğu çocukluk yıllarından bu yana iç içe olduğu ve her seferinde uzun cümlelerle betimlediği doğayı hayatın gerçek bir bütünleyicisi olarak görmüştür. Coşkulu bir şekilde yapmış olduğu doğa tasvirleri toplumdaki tabiat algısının farklı bir versiyonunu gözler önüne sermiştir. Batılı romantizm savunucusu yazarların doğa kavramını işlerken öncelediği dış dünyaya ait doğa algısından ziyade yazar insan doğasıyla dış dünyada var olan gerçek doğayı harmanlamış ve insanın içindeki hislerin doğadaki yansımalarına dair örnekler sunmuştur. Hicab İmtiaz Ali *Badel adlı* doğayla bağıni şöyle anlatır:

“Şimdi ben bu bulutların oluşturduğu upuzun bir saraydan aşağıya sarkıp kâinatı gözlüyorum! Hey Hey! Ah bu bulutlar...! Bilmem ki bunlar aniden nerden geliyorlar da kısa sürede kâinatı sarıp sarmalıyorlar. Bu simsiyah bulutlar... Bulutlarla dostluğum çok eskiye dayanır. Henüz küçücük bir çocukken zihnimi tırmalayan düşüncelerden korunmam için bu merhametli bulutlar bana

kucaklarını açarlardı. Bugün dahi... Hayat denizinde fırtına koptuğunda ve mutluluk gemisi batmak üzereyken yine gidip bu bulutların sarayına saklanırım”(İmtiaz Ali, 1994: 166).

Hicab İmtiaz Ali kimi zaman doğayı tüm çıplaklığıyla, kâinata yer alışıyla resmetmiştir. Yazar doğayı hayatın sıkıntılarından, toplumsal sıkışıklıktan biraz da olsa sıyrılabilmek için bireyin kaçabileceği huzurlu bir ortam olarak eserlerinde işlemiştir. Yazar *Leyl-u Nihar* adlı eserinde uzun doğa tasvirleri yapmış, okuyucuların romantik dönem sonrası pek kullanılmayan bu kavram ile kaynaşmasını sağlamıştır. Yine bu eserinde karanlık, yağmur, fırtına psikolojik çözümlenmelerle harmanlanarak okuyucularla buluşturulmuş, mevsimler insanın yaşam döngüsüyle bütünleştirilmiş, doğa hüznü ve sevinciyle uyum içinde betimlenmiştir:

“Sabah vakti gökyüzü sanki siyah bir perdeye bürünmüştü. Sabah olabildiğince sıcaktı. Öğle vakti geldiğinde, uzaktaki dağların üzerine bulutlar çökmüş, yeryüzünü ise uyuşuk gölgeler kaplamıştı”(İmtiaz Ali, *Leyl-u Nihar*: 10).

Hicab İmtiaz Ali bir başka eserinde ise doğanın huzur veren, hayal kurma hissi uyandıran mükemmel görünüşünü şöyle aktarmıştır:

“Uzun ve güçlü ağaçlar sessiz bir halde yanı başımda duruyordu. Ve bu ağaçların aralarında çeşitli çiçekler boy gösteriyordu. Ve ışığa dönüşmüş dağlar, ufuğa uzanan ağaçlar...” (Hasan, 1986: 52).

Öykü yazarlığının estetik, duygusal, incelikli ölçü gibi kavramları Hicab İmtiaz Ali'nin yenilikçi tarzıyla iç içe bir halde eserlere yansımıştır. Bu kavramları etkin kullanması dolayısıyla Urdu edebiyatına yeni bir soluk kazandıran yazar, başarısını hayal gücünün sonsuz yaratıcılığına borçludur. Gerçek olayları işlemesinin yanında Hicab İmtiaz Ali bu hayal gücü sayesinde kendi dünyasında kendi binalarını, ağaçlarını ve gökyüzünü oluşturmuştur. Bu hayali dünyada kendi karakterlerini yaratmıştır (Eşref, 1996). Hicab İmtiaz Ali'nin yaratmış olduğu bu dünya hayali olaylarla gerçek karakterlerin bulunduğu bir dünyadır. Toplumsal sorunların, içsel karmaşaların, insan kavgalarının yer almadığı bu dünya, yazar tarafından olabildiğince huzurlu bir mekân olarak tasvir edilir. “Hicab İmtiaz Ali'nin dünyası rengârenk çiçeklerle bezenmiş bir dünyadır. Orada mavi gökyüzü vardır. Denizlerin göğsünde yelkenler karşılar sizi. Yaşamın acı, yoksulluk ve kederlerinden ziyade, haz verici bir durum göze çarpar” (Hasan, 1986: 51).

Psikolojik-ruhsal çözümlenmeler ve içsel karmaşaların dışa vurumu Hicab İmtiaz Ali'nin eserlerinde göze çarpan diğer önemli unsurlardandır. Yazar bu anlayışla yazmış olduğu eserlerde hayatın işleyişinden kendini soyutlamış, farklı bir dünyada bedenini var etmeye çalışan karakterlere sıklıkla yer vermiştir. Yazar genele benzeyen insan modelinin yerine tecrit etmiş genelden uzaklaşıp bambaşka düşünsel özellikler edinmiş insan modeline yoğunlaşmıştır. İçinde karmaşık ilişki ağlarının, psikolojik ve ruhsal çıkarımların bol olduğu *Andhera Huvab* adlı eseri bu kategoride döneminde çığır açmış ve batıya özgü temaların Urdu edebiyatında yaygınlaşmasına hizmet etmiştir. Savaş araçlarının, silahların, savaş söylemlerinin insanların yaşamına ve bireylerin psikolojilerine olumsuz etkisi onu oldukça üzmüş, *Pagalhana'yı* bu olumsuz durumların onda bıraktığı hüznle kaleme almıştır.

Urdu edebiyatında feminist yazım kuramının ana temalarından olan kadın kavramı Hicab İmtiaz Ali'nin kullanımından önce, romantizm akımının hâkimiyeti süresince eserlerde fazlaca kullanılmaya başlanmıştır. Dünya edebiyatlarından yapılan çevirilerin de etkisiyle kadın edebiyatta gericiliğin sembollerinden olma durumundan arındırılarak, modernliğin ve gelişmişliğin yansıması şeklinde değerlendirilmiştir. Romantik dönemde kat edilen bu mesafe sonrasında Hicab İmtiaz Ali kadın temasının edebiyatta kullanımına, aynı zamanda kadının toplumda konumlanma çabasına çok önemli katkılar yapmıştır. Yazar bütün kadınların toplumda geri kalmışlıktan sıyrılarak yaşamın tüm kategorilerine doğrudan nüfus edebilmeleri konusunda çaba sarf etmiştir. Hicab İmtiaz Ali'ye göre kadın hayatın gerçek anlamı, güzelliğin, estetiğin ve sevginin diğer adı olarak tanımlanmalıdır. O kadınları "hep uygar, entelektüel, her türlü zorluğu yenebilen kahramanlar olarak görmek ister. Öykülerinde kadını hep ileri taşıyan idealizmi çok önemser. 'Meşvere Diyciey', Muche Tum Se Muhabbet He' adlı öykülerinde kadının zayıflıklarını ve platonik aşklarını anlatır" (Özcan, 2012: 156). Kadınlar her ne kadar evlere hapsedilmiş halde olsalar da ona göre toplumun çarpıklıklarını olumlu duruma getirebilecek en önemli figür yine onlardır. Kadınların eğitim almasının zor olduğu ve toplum tarafından önemsenmediği dönemde kadın haklarını savunan ve kadını toplumun temel taşı olarak gören yazar, hem cinslerinin hissettikleri ancak özgürce dile getiremedikleri her ne varsa, bunların aktarılmasında tercüman olmuştur. Hicab İmtiaz Ali'yi özel kılan bir diğer özelliği kadınlar için sadece edebi yaşamda bir rol model olmaması olarak değerlendirilebilir. Yazarın uçsuz bucaksız hayal dünyası ve gökyüzüne olan hayranlığı ona ilk Müslüman kadın pilotlardan olma başarısını kazandırmıştır (Cemil, 2016: 215). Bu özelliği ise onun şöhretini Hint Alt Kıtasının dışına taşımış, onu sadece kendi toplumundaki kadınların değil dünyada yaşamın arka planlarına itilmiş her kadının umudu yapmıştır. Yazar eserlerinde daima gelecekte görmek istediği modern kadını yazmıştır. Kadın yazar için adeta bir güzellik tanrıçasıdır. Tıpkı Dipti Nezir Ahmed ve Raşid ul Hayri'nin romanlarında olduğu gibi onun öykü ve romanlarında da kadın çevreyi ve toplumu düzenleyici bir obje olarak karakterlerde hayat bulmuştur (Cemil, 2016).

SONUÇ

Urdu edebiyatının modern yüzü, Hindistan toplumundaki kadınların batıya açılan penceresi olan Hicab İmtiaz Ali yaşam tarzı ve üretimleriyle yaşadığı çağın fenomen yazarlarından olmayı başarmıştır. Editörlüğünü üstlendiği Tehzib-i Nisvan ve Phool adlı dergiler çağının edebi hayatını derinden etkilemiş, Hicab İmtiaz Ali'nin yazım tarzı ve biçimi bu dergilerle birlikte geniş okuyucu kitlesine ulaşmıştır. Gerek gözlemlerinin onda yarattığı hisleri eserlerine yansıtması, gerekse modernizme olan düşkünlüğüyle birleştirdiği hayal gücüyle oluşturduğu öyküleri okuyucularla buluşturması nedeniyle yazar özellikle nesir türünde özel bir üslup yaratmıştır. Doğmuş olduğu coğrafyanın edebi geleneği ile incelediği Batılı-Doğulu yazarlardan edindiği ilkeleri birleştirerek hem modern hem de yerelliğe özen gösteren eserler üretmiştir. Hicab İmtiaz Ali zengin bir çevrede yetişmiştir. Bu durum onu yaşamın acı gerçeklerinden uzaklaştırıp romantik bir zemine yaklaştırsa da yazar edebi hayatının ilerleyen yıllarında toplumla olan bağını koparmamış, toplumsal sorunları duygusal bir tarzla işlemeyi seçmiştir. Muhafazakâr toplumsal koşullarda yetişmesi, özgür üretiminde çeşitli sorunlar meydana getirse de yazar karşılaştığı engellere teslim olmak yerine bu toplumsal ve edebi kısıtlamaların ortadan kalkabilmesi için

çalışmalarını yoğunlaştırmıştır. Sevgi, aşk ve bu hislerle karmaşık bir bağıntı halinde olan özlem, acı, keder, mutluluk, ayrılık, umut gibi kavramlar Hicab İmtiaz Ali'nin eserlerinin temelini oluşturur. Doğa önceki kullanım biçimlerine göre eserlerinde insanla hem hal olmuş bir haldedir. Hicab doğada insanlığın iç dünyasına ait birçok ibarenin bulunduğunu anlatır. Cinsellik, psikolojik temalar, içsel ve ruhsal tasvirler yazar için diğer vazgeçilmez unsurlardandır. Yazar, Sigmund Freud'u incelemiş, elde ettiği verileri edebi eserlerine yansıtarak okuyuculara yeni ruhsal, içsel hikâyeler aktarmıştır. Hicab İmtiaz Ali içinde bulunduğu zorlu dönemsel gelişmelerde dahi edebiyattan kopmamıştır. Aksine bu gelişmeler yazarı toplumla daha da yakınlaştırmış sanatsallıkla birlikte edebiyatta toplumsal faydaya da önem veren bir üslup kullanmaya gayret etmiştir. Mombatti Ke Samne adlı eserini bu anlayışla 1965 yılında patlak veren tarihin en acı savaşlarından olan Hindistan-Pakistan Savaşı sırasında mum ışığında yazmıştır.

20. yüzyılda Hindistan'da var olan Müslüman toplum yapısını göz önüne aldığımızda bizi Hicab İmtiaz Ali'nin edebiyatta gerçekleştirdiği dönüşümün ilerleyen yıllarda tarih sahnesine çıkacak olan Doğunun cesur kızı Benazir Butto'nun siyasette meydana getirdiğiyle benzer bir niteliğe sahip olduğu gerçeği karşılamaktadır. Yazar toplum ve edebiyat üzerindeki sistematik baskılar ve şahsına yönelik kısıtlamalara rağmen Hindistan'da edebi ve sosyal anlamda modern dönüşümler gerçekleştirebilen nadir yazarlardan olmuştur. Hicab İmtiaz Ali'nin kadınlara verdiği cesaret ve ilham onu çağında değerli kılan önemli özelliklerdendir. Hindistan-Pakistan kadınları yazarın eserlerini okuyarak bilinç düzeylerini arttırmış, haklarını bilme ve savunma eşikleri yükselmiştir. Kuralcı ve baskıcı yapılardan arınmış, özgürce oluşturulmuş eserleri kadının toplumdaki yerinin sorgulanmasını ve yeniden yapılandırılmasını sağlamıştır. O hem cinslerine toplumun belirlediği değil kendilerinin yarattığı rollere uygun kadın olabilme duygusunu aşılamıştır. Ayrıca Amerikalı yazar Louisa May Alcott'un *Little Women* adlı romanını Urdu diline çevirmesi, feminist kuramın edebiyattaki konumlanma çabasına önemli katkı sağlamıştır.

Hicab İmtiaz Ali'nin; *Zalim Muhabbat*, *Leyl-u Nihar*, *Sanubir ke Sae*, *Adab-ı Zerin*, *İhtiyat-e Aşk*, *Pagalhana*, *Tasvir-i Botan*, *Nanhi Bibien*, *Voh Baharin Yeh Khizayan*, *Andhera Huab*, *Meri Natamam Muhabbat*, *Sokhe Patte*, *Mombatti ke Samne* adlı eserleri yayımlandığı dönemde büyük ilgi toplamış, okuyuculara sunmuş oldukları yeni bakış açıları, yeni umutlar, yeni hayaller dolayısıyla toplumun ve edebi tarzın dinamiklerine önemli derecede etki etmiştir.

Hicab İmtiaz Ali kendisi gibi yazar olan İmtiaz Ali Tac ile evlendikten sonra Lahore'a yerleşmiştir. Yaşamının geri kalanını bu şehirde geçiren yazar 21 Mayıs 1999 tarihinde Model Town Lahore'da vefat etmiştir.

KAYNAKÇA

Agro, Gulam Rabbani A. (1993). *Pakistani Literature*. İslamabad:The Pakistan Academy of Letters.

Ali, H. İ. (1994). *İhtiyat-ı Aşk*. Lahore: Sang-e Mil.

Ali, H. İ. (1998). *Leyl-u Nihar*. Lahore: Sang-e Mil.

Ali, H. İ. *Tasvir-i Butan*. Lahore: Sang-e Mil.

Cemil, İ. (2001). *Urdu Afsana Aur Avrat*. Lahore: Şirket Pirinting Pires.

- Durgun, R. (2013). Modern Urdu Hikâyesinin Doğuşu ve Gelişimi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 29, 59-74.
- Eşref, M. H . (1996). *Urdu Tenkid Ka Romanvi Debistan*. Lahore: Tayyib İqbal.
- Hasan, M. (1986). *Urdu Adab min Romanvi Tehrik*. Lahore: Zahid Başer.
- Kara, Ö. T. (2010). Toplumsal Olayların Etkisiyle Gelişen Üç Büyük Akımın Türk ve Dünya Edebiyatında İzleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 2,2, 73-96.
- Kefeli, E. (2012). *Batı Edebiyatında Akımlar*. İstanbul: Dergâh.
- Özcan, A. B. (2012). *Doğu Kültüründe Anlatı Geleneği Urdu Nesri*. Ankara: Hdy.
- Sadid, E. (2013). *Urdu Adab ki Tehrikin*. Karaçi: Encümen-i Terakki-i Urdu.
- Tişna, N. A. (1991). *Urdu Adab ka İrtika*. Lahore: Mekteb-i A'liye.
- Zaidi, A. J. (1993). *A History of Urdu Literature*. Delhi: Sahitya Akademi.